

KULLERVO KILLINEN, ONNI WIHERHEIMO, T. V. VILJANEN: *Tie kansainväliseen turvallisuuteen*. WSOY. Porvoo 1965. 130 s.

Kolme kansainvälisen turvallisuuden ongelmasta kiinnostunutta henkilöä, politiikan tutkija, sotilas ja psykologi ovat tarttuneet kynään ja saattaneet julkisuuteen teoksen otsikkoaihetta oman erikoisalansa kannalta valottavat kirjoitukset. Kysymyksessä on suppeahko kokoelma, jonka tekijät määrittelevät toisaalta suurelle yleisölle tarkoitetuksi esittelyksi ongelman luonteesta, toisaalta virikkeeksi myös meidän maassamme tarpeelliselle asiaa koskevalle tieteelliselle tutkimustyölle. *Kullervo Killisen* kansainvälisen turvallisuuden poliittisia edellytyksiä käsittelevä kirjoitus avaa keskustelun ja muodostaa yleisluonteisuudessaan soveliaan lähtökohdan ennen *T. V. Viljasen* sotilaalliselta näkökannalta käyttämää puheenvuoroa ja *Onni Wiherheimon* sodan ja rauhan psykologisen ongelman tarkastelua.

Killisen artikkelissa lähdetään ajatuksesta, jonka mukaan kansallisvaltioiden järjestelmän merkitys yksityisen kansalaisen turvallisuuden takaa-jana on vähentynyt sotateknillisen ja strategisen kehityksen seurauksena. Samanaikaisesti kiihtyvänä käynnistynyt väestöllinen ja taloudellinen muuttumisprosessi teollisuus- ja kehitysmaiden kuilun laajentumisineen uhkaa purkautua väkivaltaisina kriiseinä, ellei sitä osata johtaa rauhanomaisiin uomiin. Todettuaan kansainvälisen oikeuden, kollektiivisen turvallisuuden ja aseidenriisuntapyrkimysten epäonnistuneen kansainvälisen turvallisuuden takaa-jana Killinen ottaa tarkasteltavakseen maailmanvaltion perustamisen ajatuksen, jonka tuhoaseiden tehon valtava kasvu tekee hänen mukaansa nyt kiireellisemmäksi kuin koskaan ennen. Kuten niin monet tutkijat aikaisemmin, Killinenkin joutuu kuitenkin tunnustamaan, että vaikka nykyajan teknillinen kehitys tekeekin maailmanvaltion luomisen täysin mahdolliseksi, nationalismin voima ja haluttomuus luopua kansallisesta suvereenisuudesta sekä kansallisuusrajojen yli ulottuva yhteistunteen heikkous osoittavat ajatuksen toteuttamisen mahdottomaksi. Tämän toteamuksen kautta Killinen tuleekin kirjoituksensa ja koko teoksen keskeisimpään päätelmään: kansallisuusrajojen yli ulottuvan yhteistunteen vahvistamiseen sivistyksen yhtenäistämisen kautta. Päinvastoin kuin teknillisen sivistyksen useimmat kansallisuusvaltiot näkevät humanistisen ja ennen muuta arvofilosofian yhtenäistämisen vielä nykyään itseensä kohdistuvana vaarana. Tärkeintä olisi siksi vähitellen pyrkiä luomaan kaikkiin maihin sellainen kansainvälisen koulutuksen saanut johtajisto, joka pystyisi ahtaiden kansallisten näkökohtien yläpuolelle nousten erottamaan ne korkeimmat kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta säilyttävät arvot, jotka syvemmässä mielessä ovat myös kaikkien kansakuntien etujen mukaisia. Kirjoittajan mukaan perusta rauhanomaisiin ratkaisuihin kypsälle maailmanyhteisölle on vähitellen luotavissa vain tällaisen ylhäältä alaspäin leviävän psykologisen kehityksen kautta.

Kansainvälisen turvallisuusongelman objektiivinen ja tieteellinen tutkimus edellyttää perehtymistä myös nykyaikaisen sodankäynnin probleemeihin. Tätä aihepiiriä koskettelevassa kirjoituksessaan T. V. Viljanen näkee turvallisuusongelman ytimenä sotien syiden poistamisen mahdollisimman suuressa määrin. Tässä yhteydessä kirjoittaja tuo esille hämmästyttävän näkökannan, jonka mukaan pintapuolinen ajatus erimielisyyksien tasoittamisesta neuvotteluilla ei ole mikään ratkaisu jättäen täydellisesti huomiotta juuri neuvottelujen vaatimuksen, ennenkuin hänen suosittelemansa kansainvälinen tuomioistuinjärjestelmä siihen liittyvine poliisisotavoimisineen »pystyisi taivuttamaan niskuroivat niin suur- kuin pienvallatkin». Sotien erilaisia ilmenemismuotoja eritellessään Viljanen poikkeaa sangen omaperäisellä tavalla nykyaikaisista käsityskannoista, joiden mukaan sodat ryhmitellään pikemminkin sodankäyntimenetelmien, ts. käy-

tettyjen aseiden ja strategian kuin selkkauksen osapuolten koon tai niiden omistuksessa olevan aseistuksen perusteella. Siten esim. »ydinasevaltioiden tai niiden johtamien valtioliittojen sota tavanomaisin tai todennäköisesti ydinasein» vain yhtenä sodan »laatuna» esitettynä on käsitteellisesti epäselvä. Huomattavasti selkeämpiä ovat sen sijaan katsaukset sodankäyntikyvyn edellytyksiin ja nykyaikaisiin sodankäyntivälineisiin ja -menetelmiin. Etenkin ohjuksia ja ydinaseita käsittelevä osa on esitetty ansiokkaasti ja mielenkiintoisella tavalla.

Lukija lähtee perehtymään Onni Wiherheimon sodan ja rauhan psykologista ongelmaa käsittelevään kirjoitukseen erityisellä kiinnostuksella, ovathan sekä Killinen että Viljanen jo havainneet, että kansainvälisen turvallisuuden ongelma on olennaisilta osiltaan ihmisen sielunsisäisen maailman ongelma. Wiherheimo osoittaa, kuinka psykologinen tarkastelutapa voi tuoda uutta ulottuvuutta kansainvälisten suhteiden ymmärtämiselle. Kun valtakuntien välisiä ongelmia joudutaan pohtimaan, ei niitä voida riittävästi ymmärtää, ellei asioita kyetä näkemään juuri kummankin asipuolen sielunsisäisen maailman perusteella. Näin Wiherheimokin päätyy omalla tavallaan samaan kuin molemmat muutkin kirjoittajat todeten, että tässä suhteessa tieteellinen tutkimus voi tulla avuksi. Wiherheimo pohtii vielä sitä päämäärää, johon maailman asioiden järjestyksessä olisi pyrittävä, jotta kansainvälisen turvallisuuden tarve tulisi tyydytetyksi. Niin ikään hän tarkastelee tähän päämäärään johtavaa tietä. Toisin kuin aikaisemmat kirjoittajat Wiherheimo ei esitä mitään suositusta käyttökelpoiseksi järjestelmäksi, vaan arvelee kysymyksen selviävän parhaiten sitten, kun systemaattinen perustutkimus on suoritettu: »kenties ei mikään niistä ajatuksista, jotka nyt ovat mielessämme enää silloin näytäkään hyvältä».

Johdonmukaisuutensa ja selkeytensä ansiosta Wiherheimon artikkeli kohoaa teoksen parhaaksi kirjoitukseksi. Lukija ei voi välttyä ajatukselta, että kansakuntien välisten jännitystilojen psykologisten perusteiden tutkiminen on toistaiseksi jäänyt liian vähäiselle huomiolle.

Kaikkien kolmen kirjoittajan johtopäätelmät esitetään lopuksi vuoropuhelun muotoon laaditussa keskustelussa päämäärästä ja tiestä. Tässä keskustelussa kirjoittajat tiivistävät aikaisemmat näkökantansa ja päätyvät voimakkaaseen vetoomukseen kansainvälisen turvallisuuden ongelman ratkaisemiseksi tieteellisen tutkimuksen keinoin.

Puheena oleva teos sisältää em. kirjoitusten lisäksi Veli *Seppälän* ja Kalevi *Kivistön* laatiman katsauksen rauha- ja konfliktitutkimusta suoritaviin laitoksiin. Johdattelevan ongelma-alueen esittelyn ohella katsaus antaa selväpiirteisen kuvan nykyisen rauhantutkimuksen menetelmistä, kohteista ja tutkimuslaitoksista.

Erytystä tarkoitusta varten kirjoitetun teoksen arvosteleminen lienee oikeudenmukaista vain tuo ilmoitettu tarkoitus mielessä pitäen: suuren

yleisön perehdyttäminen kansainvälisen turvallisuuden ongelmaan ja kiinnostuksen virittäminen maassamme sitä koskevaa tieteellistä tutkimusta kohtaan. Sisällöltään teoksen on todettava olevan sangen sopivan kumpaakin tarkoituserää ajatellen ja niin muodoin sekä artikkeleiden kirjoittajat että katsauksen laatijat ansaitsevat tunnustuksen hyvin tehdystä työstä. Rauhantutkimuksen ongelmien ja mahdollisuuksien laajempi selvitys saataneen julkisuuteen viimeistään kysymystä tutkivan komitean mietinnön aikanaan valmistuessa.

Kalevi Ruhala
